

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן
SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא קמא טו עניין: ולא תשים דמים בביתך

מהרש"א

גמ' מניין שלא יגדל כלב רע וכו' ושל"א יעמיד סולם רעוע וכו'. הוסיף צוה אף שכבר הזהיר הכתוב על המעקה הוא מפני דרי בני ביתו שלא יפלו מן הגג אבל לגדל כלב רע דודאי לא יגיע ההיזק לבני ביתו שהורגל כלב הרע עמהם אבל הוא מגדלו לשמירתו מן הגנבים כלילה וכן בסולם רעוע ידעו זו בני ביתו ואעפ"כ קאמר לא תשים וגו' וק"ל:

עמק הנצי"ב תצא פיסקא יט

זה שנוח חזקוק ותעשה אדם כדגי חיס וגו': בית שאין בו דע"ד אמת. סוכה דף ג' א': מן המעקה. לבית כתיב ציב, וקשה לחפילו צרות שיחין ומערות חייב צמעקס כדחניא לעיל. ומי גרע מכא דחניא צצ"ק דף ע"ו לא יגדל כלב רע כר אלמא דכל דצר כראוי להזיק ומציא לידי מכשול מות חסור לכניחו, כמבואר ברמב"ם פ"ח הל' רולח ושמה"י כ"ד, ומאי שנא בית שאין צו דע"ד. וי"ל דכתם מיירי צשיש לו בית וכני מילי מתשמישי הבית יעמדו לזמן מרובה, אבל כשאין לו אלא בית גרוע כזה ועומד לכסתר שאינו ראוי לדירה, לא חיישין שיארע מכשול מות צמעט ימים. ועוד י"ל דאם הוא משתמש על גגו ודאי חייב, וכן הוא דפרישין בית החצן כר כדלעיל מיירי כשאינו משתמש שם, אבל כשמשתמש ויוכל לצא לידי מכשול עובר על מצ"ע השמר לך ושמר נפשך, ועל ל"ח לא תשים דמים כמש"כ הרמב"ם כ"ל. אלא כשאינו משתמש שם ואינו חושש לשום מכשול מכ"מ יש מצ"ע כי תצנח בית ועשית מעקה, כהא יש חילוק צן בית שנפסק לדירה לבית החצן וכו', וכן בית פחות מד"ח פטור צכ"ג. וכנכ מלשון הצרייתא צצ"ק כ"ל כמגדל כלב

עיון יעקב

א שנאמר ולא תשים דמים בביתך. אפשר דלמד כן מדרישא דקרא כתיב ועשית מעקה לגגך ולמה משנה בסיפא הל"ל ולא תשים דמים בגגך אלא ודאי דלא אמעקה לחודיה קאי אלא להרחיק מכל מיני נזיקין שבביתו כגון כלב רע וכל הכלבים אם אינו קשור בשלשלת כדאיתא לקמן דף פ"ג וכן סולם רעוע כדאמרין בפ"ק דקדושין (ל:): דקביע הזיקא ע"ש וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפש עיין ברמב"ם פ"א מהל' רוצח ושמירת נפש:

ביאורי הגר"א – ב"ק

ע"פ עצמוקצ"י, בסוד ההי"קצ"י. והנה ג' דרגין באדם, נר"ן, שכנגדן ג' יצרים. נגד הנשמה העליונה אמר ועשית מעקה לגגך, שהיא בגג הבית. אבל ר"נ [רוח נפש] הן בבית, בתוך האדם. וכנגד זה אמר אל יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו, שהוא התחתון^{צ"י}, הציפא ככלבא, כמ"ש והכלבים עזי נפש, דלא אשרי קדושה כו'קצ"י, ר"ל בלא רוח. והרוח הוא הסולם בין ב' כסאות כידוע, וסולם הוא הסולם לעלות על הגג, כי ג' דרגין הן, הגג והארץ וחלל הבית, שסולם דיעקב ביניהן. הכלב בארץ, וסולם באויר, ומעקה בגג. וב' התחתונות הן בבית עצמו, ולכן אמר לא תשים דמים בביתך. והנה י"ג אבות הן ד' וד' וה", נגד שמא שלים^{ר"א},